

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของครูที่มีต่อการทำแท้งของวัยรุ่น” ในครั้งนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนของคุณลักษณะของข้อมูลทางผู้วิจัยต้องการจะศึกษา และได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มประชากรที่ทางผู้วิจัยต้องการจะศึกษา จากนั้นทางผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย

1. พื้นที่ศึกษาวิจัย

พื้นที่ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ทางผู้วิจัยเลือกที่จะเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาเด็กวัยรุ่นทำแท้ง หรือเลือกโรงเรียนที่มีเด็กวัยรุ่นเคยประสบปัญหาดังกล่าวเป็นจำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนที่ทางผู้วิจัยเลือกศึกษานั้นอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดใหญ่มีนักเรียนเข้ารับการศึกษามากกว่า 1,500 คน

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ทางผู้วิจัยจะเลือกเก็บข้อมูลกับครูผู้ที่มีประสบการณ์ตรงที่เคยให้คำปรึกษาหรือช่วยเด็กวัยรุ่นหาทางออกต่อประเด็นดังกล่าว และผู้วิจัยจะเลือกสัมภาษณ์เป็นจำนวน 2 คน/โรงเรียน

2. ลักษณะประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรที่นำมาสัมภาษณ์เป็นครู เนื่องจากทางผู้วิจัยเห็นว่าครูเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็กวัยรุ่นรองมาจากบุคคลในครอบครัว เพราะเด็กได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมภายในโรงเรียน ซึ่งครูสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้หรือสังเกตการณ์ถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมของเด็กวัยรุ่นได้อย่างชัดเจน

ส่วนในการเลือกเป้าหมายในการศึกษาเป็นเด็กวัยรุ่นนั้น เนื่องจากเด็กวัยรุ่นจะอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากเด็กมาเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งต้องเผชิญทั้งความเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอก เช่น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคม อาจจะทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความสับสนใน

บทบาทและกรอบจารีตประเพณีที่สังคมได้วางไว้ กล่าวคือบางสิ่งที่สังคมให้นิยามว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควรแต่เด็กวัยรุ่นอาจไม่เห็นเป็นเช่นนั้น

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจาก 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน A จะทำการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน A เป็นจำนวน 2 คน โรงเรียน B จะทำการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน B เป็นจำนวน 2 คน และโรงเรียน C จะทำการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน C เป็นจำนวน 2 คน

ครูที่ทางผู้วิจัยเลือกที่จะทำการสัมภาษณ์นั้น ต้องเป็นครูที่อยู่ในกลุ่มที่เคยมีประสบการณ์หรือเคยให้คำปรึกษาช่วยเหลือเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาการตั้งครมไม่พึงปรารถนามาก่อน เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัญหาและสภาวะความกดดันที่เด็กวัยรุ่นต้องเผชิญอย่างแท้จริง

3.วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาถึงทัศนคติของครูโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการทำแท้งของวัยรุ่น และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อการทำแท้งของวัยรุ่น โดยแบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น

1.1 การศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (Content Analysis and Documentary Research) เป็นการศึกษาว่าข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยชิ้นนี้ ทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ หนังสือ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงชั้นพื้นฐานและนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาประมวลผลเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาของผู้วิจัย

1.2 การศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มประชากรครูที่ได้ทำการคัดเลือก ว่ามีทัศนคติที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อการทำแท้งในเด็กวัยรุ่น การสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth Interview) ลักษณะของคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อให้กลุ่มประชากรตัวอย่างครูของทั้ง 3 โรงเรียน ที่ทางผู้วิจัยเลือกไปสัมภาษณ์ สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นรวมถึงทัศนคติและแง่มุมต่างๆ ได้อย่างเปิดเผย โดยที่แนวคำถามเชิงลึกจะถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้สามารถตอบคำถามของวัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นสำคัญ

นอกเหนือจากการใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์พูดคุยแล้ว ผู้วิจัยยังจำเป็นต้องอาศัยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) ร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเก็บรายละเอียด กิริยาท่าทางและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ร่วมการศึกษามีต่อประเด็นการพูดคุยเหล่านั้นให้มากที่สุด ซึ่งรายละเอียดเหล่านี้จะช่วยอธิบายให้ประเด็นที่ทำการพูดคุยครั้งนั้นมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4.วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาทางผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็นหลายวิธีประกอบกัน

4.1 ขั้นเตรียมการ

4.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนและเป็นความรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วย

- หนังสือต่างๆ ไป ที่มีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการทำแท้งในวัยรุ่น
- รายงานวิจัย บทความ รายงานการศึกษา เอกสารทางวิชาการที่นำเสนอผลการศึกษาในประเด็นที่จะศึกษาโดยเฉพาะ
- วิทยานิพนธ์ ทางผู้วิจัยถือว่าเป็นงานวิจัยรูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยนำข้อมูลบางส่วนมาใช้เพื่ออ้างอิงในงาน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเลือกใช้การสัมภาษณ์ครู 6 จากทั้ง 3 โรงเรียน ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการทำแท้งในเด็กวัยรุ่น ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินการขอสัมภาษณ์ทางผู้วิจัยได้ทำการติดต่อขอหนังสืออนุญาตเพื่อเข้าสัมภาษณ์ครูที่ทางผู้วิจัยได้เลือกไว้ จากหลักสูตรตรีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4.3 การสังเกต (Observation) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการสังเกตใน 2 ลักษณะ คือ

4.3.1 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) คือ ผู้วิจัยจะสังเกตสภาพแวดล้อมโดยรวม โดยไม่ทำให้กลุ่มคนหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เคยเกิดเป็น

กิจกรรมประจำวันของสถานที่นั้นๆ รู้สึกรบกวนหรืออึดอัด เพราะนั่นอาจทำให้พฤติกรรมบางอย่างผิดไปจากปกติได้ ซึ่งการสังเกตเช่นนี้ทางผู้วิจัยจะใช้ในระยะแรกของการวิจัย และจะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในระยะหลัง

4.3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) คือ การสังเกตที่ผู้วิจัยเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่จะศึกษา โดยอาจจะมีการทำกิจกรรมด้วยกันจนกระทั่งเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและความหมายที่คนเหล่านั้นให้ต่อปรากฏการณ์ การทำแท้งในวัยรุ่น ซึ่งเมื่อผู้วิจัยสังเกตแล้วจะต้องมีการซักถามและทำการจดบันทึกข้อมูลด้วย

5.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

5.1 ทำการเก็บข้อมูลที่เป็นเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ทางผู้วิจัยเลือกไว้

5.2 แนวคำถามสำหรับใช้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ทศนคติที่ครูมีต่อเด็กวัยรุ่นที่ทำแท้ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับหรือไม่ยอมรับของครูที่มีต่อการทำแท้งของเด็กวัยรุ่น

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ การจดบันทึกข้อมูลขณะสัมภาษณ์

5.4 การเตรียมตัวของผู้วิจัย ในการเข้าสัมภาษณ์ครูทั้ง 6 คน ทางผู้วิจัยที่เป็นคนสัมภาษณ์ด้วยตนเองต้องไม่แสดงความคิดเห็นที่เป็นการชี้นำให้เกิดทัศนคติให้เป็นไปตามที่ทางผู้วิจัยต้องการ ต้องรับฟังและจดบันทึกข้อมูลจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ด้วยความรู้สึกที่ปราศจากอคติที่มีต่อเรื่องที่จะสัมภาษณ์

5.5 แนวคำถามหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่

5.5.1 ทศนคติที่ครูมีต่อการทำแท้งของวัยรุ่น

5.5.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อการทำแท้งของวัยรุ่น

5.5.3 ค่านิยมทวิมาตรฐานในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

5.5.4 การปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทเรื่องเพศแก่เด็กวัยรุ่นสามารถแก้ไขปัญหาการทำแท้งได้หรือไม่

5.5.5 แนวป้องกันและแก้ไขต่อปัญหาทำแท้งในอนาคตตามทัศนคติของครู

6. การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้น ทางผู้วิจัยจะทำได้ไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่

6.1 ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเดิมซ้ำจากผู้ให้ข้อมูลคนเดิมอีกครั้ง โดยให้เวลาห่างกัน 1 เดือน ถ้าข้อมูลที่ได้ในช่วงเวลาที่ต่างกันแต่ข้อมูลยังคงเหมือนเดิม แสดงว่าข้อมูลที่ได้เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

6.2 ด้านวิธีเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะลงไปสัมภาษณ์กับกลุ่มประชากรตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อจะได้สังเกตถึงวาระภาษาที่แสดงออกมาทางร่างกายได้ชัดเจนขึ้น ใช้เทปและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล รวมทั้งมีการจดบันทึกในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการถอดเทป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะได้นำมาใช้ประกอบกับข้อมูลที่ทางผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึก และศึกษาถึงทฤษฎีที่จะนำมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์อีกครั้ง

7.2 การแยกประเภทและการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

โดยผู้วิจัยจะแบ่งหมวดหมู่ข้อมูลออกเป็น

- ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
- ข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกข้อมูลที่ทางผู้วิจัยเป็นคนจด
- ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัย
- ข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่างๆ

7.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ และใช้วิธีบรรยายเชิงพรรณนา ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเป็นบทวิเคราะห์เชื่อมโยงกับทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าว และนำความรู้ทางทฤษฎีเหล่านั้นมาอธิบายข้อเท็จจริงและความสัมพันธ์ที่ค้นพบ

8. จริยธรรมในการทำวิจัย

ในเรื่องที่ทางผู้วิจัยได้ทำการศึกษานั้นนับว่าเป็นเรื่องที่จะละเอียดอ่อนมากทางสังคม ดังนั้นในการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับทั้ง ในชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ รวมถึงการบันทึกชื่อในการจดข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์และบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในการสัมภาษณ์จะใช้เป็นนามแฝงด้วยกันทั้งสิ้น และทางผู้วิจัยจะคำนึงถึงการยินยอมต่อการเปิดเผยข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องยินยอมเปิดเผยข้อมูลด้วยความเต็มใจ เพื่อให้ผู้เปิดเผยข้อมูลมีความสบายใจในการให้ข้อมูล